

Na české Vánoce české potraviny

Václav Tuček

Rok se pomalu chýlí ke konci a je načase bilancovat. Jak končí rok hodnotí **Jan Doležal, prezident Agrární komory České republiky**, s jakými výzvami se museli zemědělci potýkat či co je čeká v roce dalším, přejíží na trhu české potraviny a jak osobně prožívá vánoční svátky, to jsou témata, kterým jsme se věnovali v krátkém předvánočním rozhovoru.

■ Pane prezidente, jak vnímáte závěr roku 2022 ze svého pohledu?

Tuto otázku určitě musím rozdělit na dvě roviny. Tou první je pohled profesní, kde bych především chtěl všem, kteří v zemědělství a potravinářství pracují či mají na sektor jinou profesní či osobní vazbu, zcela upřímně a s obdivem poděkovat.

Vývoj letošního roku byl dramatický, turbulentní, náročný na zásadní rozhodnutí a přinesl řadu doposud neznámých a především neočekávaných výzev, které firmy musely a stále musí řešit, chtějí-li na trhu nejenom obstát, ale především přežít. Troj- až čtyřnásobný růst nákladů, krachy dodavatelů energií, nehorázné tlaky řetězců na straně odbytu a jejich amorální dovozy potravin,

které zde umíme sami vyrobit, nízká podpora vlády, nesmyslné zelené tlaky EU či dehonestace v očích veřejnosti a přitom zodpovědnost za podniky

Jsem realistický optimista: Pevně věřím, že i tato krize bude mít řešení směřující k dobrému konci

a zaměstnance, povinnost pokračovat dál, protože plodiny na polích a v sadech, natož pak zvířata ve stájích nebo na pastvinách nelze vypnout a ze dne na den opustit.

To vše samozřejmě víří v hlavách zemědělců a nutí je přemýšlet o tom, co bude dál, jak se mají přizpůsobit, zda jít cestou jednodušší a například omezit náročná odvětví, či zatnout zuby a vydržet i za cenu prohlubování vlastních ekonomických ztrát.

■ Má tedy za současné situace české zemědělství šanci úspěšně přežít?

Energeticky vysoce náročná odvětví, jako je například pěstování a především pak uskladnění zeleniny, brambor či ovoce nebo chovy drůbeže a prasat,

Foto: archiv (2)

kde zvířatům musíte vytápět, dnes stojí na hraně existence. Mnohé podniky z pragmatic-

kých důvodů zcela zásadně uvažují o ukončení těchto hluboce ztrátových činností.

Přitom však vnímají, že tím přichází o tradici, vložené investice, lidskou práci i o kus sebe sama. Z mnohých rozhodnutí vím, že tito lidé to vnímají s lítostí, vnímají to jako osobní prohru a těžko se s tím smiřují.

Šanci přežít vidím ve dvou hlavních směrech. Jednoznačně je to politická i finanční podpora na straně vlády, která má u tak vyspělé země, jako je Česká republika, povinnost se za své zemědělce ve jménu společnosti s hrdosť postavít a umožnit jim důstojně podnikat.

Což se, porovnáme-li to se státní pomocí v okolních zemích například v oblasti stropování energií a mimořádných kompenzací, v plné míře neděje.

A dále je to prostřednictvím přízné a podpory našich spotřebitelů. Dlouhodobě nabízíme naše české potraviny, které jsou kvalitní, chutné, bezpečné, dostupné v širokém sortimentu, v globálním kontextu mají mnohem užší vazbu na náš region, nízkou uhlíkovou stopu, využívají práce našich lidí, předností toho také je přesah do tvorby krajiny, ekologie a ochrany přírodních zdrojů.

Možná právě v těchto dnech zvýšených nákupů a konzumu bychom měli mnohem více popřemýšlet, zda koupit kvalitní českou potravinu s výše uvede-

nými zárukami, nebo její neznámou alternativu z dovozu.

■ A jak vnímáte adventní čas a budoucnost osobně?

Současné Vánoce jsou pro naprostou většinu naší společnosti synonymem hojnosti, darů, spokojenosti a po předvánočním shonu snad také následného klidu, setkávání se v rodinném kruhu či s přáteli. Zřejmě to v letošním roce bude z důvodu energetické nestability, růstu cen, inflace a válečného dění v blízkosti našich hranic pro nás všechny o něco těžší než v předchozích letech, ale i tak bychom se měli zastavit, odpočinout si a načerpat sil do dalších časů. Osobně jsem realistický optimista, a tak pevně věřím, že i tato krize bude mít řešení směřující k dobrému konci. Nejenom pro zemědělce, ale pro celou naši společnost. Jen zatím nikdo neví, v jakém časovém horizontu, jak se svět za tu dobu promění a co všechno tomu budeme muset obětovat.

První krok, který už jsem výše naznačil, však může udělat každý z nás, a to nákupem českých potravin s vědomím, že za každou z nich stojí konkrétní příběh s konkrétním přínosem. Ona totiž i samostatná a nezávislost v produkci potravin jsou znakem svobody a svobody národa. Hezký, šťastný a naplněný rok 2023!

Zemědělství jako zdroj obnovitelné energie

Josef Kubiš

Každá civilizace ke svému rozvoji potřebuje dostatek levné energie, stejně tak i ta naše. A když ji nedokáže zajistit, tak dochází ke kolapsu celé civilizace. Abychom jako průmyslový stát s její velkou spotřebou obstáli v konkurenci se světem, tak jí musíme mít nejen dostatek, ale i za přijatelnou cenu. A tady je náš velký problém.

Společná solidarita?

Rozvoj Anglie v 19. stol. byl umožněn dostatkem levného uhlí a vynálezem parního stroje, rozvoj USA začátkem 20. stol. zase vynálezem spalovacího motoru a dostatkem levné ropy v Texasu. Západ, jak to vypadá, se vypořádá s odchodem od levného ruského plynu a ropy a zajistí dostatek energie z jiných zdrojů. Zde se projevil solidarita a společný postup ve vzájemné výpomoci v zabezpečení množství dodávek.

Když ale přijde na finance, tak solidarita najednou končí. Země, které mají zdroje plynu a ropy, jako Norsko a USA, sice zvýšily těžbu a pomáhají nahradit dodávky z Ruska, ale za ceny mnohonásobně větší. Bez ohledu na solidaritu a společný postup proti Rusku na současné energetické krizi vydělávají stamiliardy až biliony dolarů na

úkor zemí, které vlastní zdroje nemají.

Problémy prohlubuje Green Deal

Za této situace jsme mezi těmi státy EU, které na současné situaci prodělávají nejvíce. Je dobré dávat si ambiciózní cíle, je ale reálné nebezpečí, že se Evropa stane pouhým divákem v geopolitickém soupeření světových mocností.

Evropa se ve svém zeleném mesiášství rozhodla, že zachráni planetu bez ohledu na ostatní svět. Nevadí jí, že se podílí jen z 9 % na světových exhalacích, a že když se ostatní nepřidají, tak docílí leda sebeodstranění, což už probíhá v cenách energií. Dnes je cena plynu až 10x vyšší, než byla před Green Dealem a válkou na Ukrajině. Evropa bude nekonkurenceschopná, např. v USA mají podniky plyn až 12x levnější a výroba se začíná stěhovat z Evropy do Ameriky.

Ambiciózní cíle Green Dealu, přestat používat fosilní paliva a co nejdříve dosáhnout uhlíkové neutrality přechodem na obnovitelné zdroje energie, hezky zní na ekologických summitech, na které létají ekologičtí nadšenci soukromými letadly bez ohledu na uhlíkovou stopu, ale v reálném životě to bude nemožné, až nemožné.

Asi se všichni shodneme, že jsme společně odpovědní za stav naší planety, ale při řešení tohoto problému je třeba používat zdravý rozum, a ne se řídit ideologickými předsudky. Přeručujeme elektroauta, ale za současného stavu výroby aut a elektřiny jsou pro životní prostředí horší než auta na naftu. Další z omylů zelených ek-

logů je také náhled na současné zemědělství jako na jednoho z největších producentů skleníkových plynů. Preferují tzv. ekologické zemědělství, které ale zanechává uhlíkovou stopu 1,5x větší než konvenční.

Veřejné mínění Západu je masírováno vegetariánskými skoroteroristy, kteří svůj životní styl agresivně vnucují celé společnosti.

Současné zemědělství je pro ně ideový nepřítel číslo jedna. Neuznávají žádné předložené důkazy, mají jen svoji pravdu a je to jeden z příkladů, jak se složité problémy neřeší na základě odbornosti, ale na základě ideologických předsudků.

Zemědělství je uhlíkově neutrální

Přitom zemědělství je ze své biologické podstaty uhlíkově neutrální, protože veškerý uhlík, který je uvolňován do ovzduší rozkladem vyrobené biomasy, byl rostlinami při svém růstu při fotosyntéze z ovzduší odebrán a při rozkladu se tam jen vrací zpět.

Je to tzv. koloběh uhlíku v přírodě, to by mladí ekologičtí ochránci mohli vědět, kdyby v pátek místo stávek za záchranu planety chodili do školy, kde moje generace chodila do školy i v sobotu.

Dozvěděli by se také, že i s tím metanem od krav to není tak zlé, jak se to zneužívá při masáži veřejného mínění. Metan se do 12 let úplně rozloží, a tak když nezvyšujeme stavy krav, tak je ho v atmosféře stále stejně, naopak my jsme od roku 1990 snížili stavy o 60 %, takže jsme snížili metan od krav v ovzduší také o 60 %. Jestli to myslíme vážně a seriózně s ná-

hradou fosilních paliv energií z obnovitelných zdrojů, tak musíme vedle fotovoltaiky a větrníků daleko více využívat potenciál zemědělství ve výrobě obnovitelné energie.

Využití sluneční energie

Energie z fotovoltaiky a z větru není stálá a energie z bioplynových stanic je může vhodně doplňovat.

Veškerá energie na Zemi, mimo termální a jaderné, pochází ze Slunce. Za jasného letního dne dopadá 1000 W sluneční energie na 1 m² plochy, za rok dopadne na 1 m² 1000 kWh. Fotovoltaické panely dokážou zachytit z tohoto množství 120–250 kWh, podle kvality panelu. Při pokryvnosti 50 % plochy panely je zisk energie poloviční, tedy využití ze 6–12 %.

Rostliny při fotosyntéze dokážou zabudovat do biomasy energie ve výši 2–8 kWh z 1 m², nejvíce zachytí cukrovka a kukuřice. To je podstatně méně než fotovoltaika, ale má to tu výhodu, že na rozdíl od energie z fotovoltaiky, která se nedá skladovat, biomasu skladovat umíme a kdykoliv ji umíme přeměnit na energii, na elektrickou, biolih, bionaftu nebo bioplyn. Zde se jeví vhodné doplňování energie z fotovoltaiky a z větrníků, které nemají stálý výkon, energií z bioplynových stanic.

Dostavbou zásobníků plynu by se z bioplynových stanic stal dobře regulovatelný zdroj elektřiny. Když zapadne slunce nebo přestane foukat, nastoupí bioplynka, a tak by se zajistil stálý energetický zdroj.

Zemědělci mají ve svých areálech množství objektů, na jejichž střechách se dá instalovat

fotovoltaika, a ve spojení s regulovatelnou bioplynovou stanicí by se mohli stát zásadním výrobcem zelené energie, a tím podstatně přispět ke splnění cíle uhlíkové neutrality.

Dnes je v provozu cca 500 malých a středně velkých bioplynových stanic, které vyrábí elektrickou energii. Dále se z melasy a obilí vyrábí biolih a z řepky bionafta, je to ale jen zlomek toho, jak by zemědělství mohlo přispět k zajištění dostatku energie šetrně k životnímu prostředí.

Dnes máme 3,5 mil. ha zemědělské půdy, k výrobě potravin postačí 2,5 mil. ha a 1 mil. ha je možno využít k výrobě energie. Máme 1 mil. ha trvalých travních porostů, většinu v extenzivním ekologickém režimu, které v podstatě nic neprodukuje, a i jejich přínos pro životní prostředí je sporný.

Přitom by se na této ploše mohla vyrábět ekologická energie z obnovitelných zdrojů, nahradit fosilní paliva, a tím by se zde v podstatě nic nesklízelo. Při střední intenzitě výroby (5 kWh z m²) by se za rok na tomto 1 mil. ha získalo 50 TWh energie v biomase, při její přeměně na elektrickou energii by se získala cca třetina z tohoto množství, což je kolem 15 TWh – a to představuje roční výrobu JE Dukovany.

I kdyby se to uskutečnilo jen z poloviny, tak pořád to jsou dva bloky v Dukovanech, o kterých se dohadujeme a ještě budeme dohadovat desítky let, a i investičně by to bylo levnější.

Přínos pro národní důchod

Současná situace, kdy je energie drahá a ještě je jí nedo-

Partnerem stránky je

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky